

VARLIK VE TARİH FELSEFESİ

Bu saha veya bu tünel o kadar çok geniş ve derindir ki, benim gibi binlerce yazarı yutmuştur. İşte bizim boğulmamamız için çok sağlam dayanaklara tutunmamız gerekiyor. Ve bu sahaya inmeden cep feneri olarak elimize 5 kavramı almamız lazımdır.

Tarih, bir ilim dalıdır. İlim dalları ise, sınırları veya kuralları belli ve sınırlı olması gerekir. Yoksa ölçülebilen, başka bir tabirle bilinebilen bir ilim olamazlar. Evet, bu gerçekle beraber, tarihin sahası, sanılan veya avamca kabul edilen saha olarak sonsuzdur.

Hayır! Öyle değildir. Tarih, kelime olarak, *vakti ve şekli belli olan olay ve nesnelere hakkında tutulan bilgi notları veya kalıntıları* demektir. Kelime Yunancadaki *Arkheoloji* kelimesinden Arapçalaştırılmış bir deyimdir. Zaten Arapçada *Arrekha* (kaydetti) fiilinden başka türetilmiş bir kelime daha yoktur. Eski Arapçada ise bu kök yoktur.

Bilindiği gibi Arkeoloji, sadece *geçmişin bulunabilen izlerini ve kalıntılarını araştıran ilim dalı* demektir. Tarih felsefesi ise, daha çok ontolojiyi, değerleri, sosyal yasaları inceleyen bir uğraştır. Henüz bir ilim dalı olmamıştır. Çünkü subjektif çok değerlendirmeler var, bu alanda. Ayrıca alan adeta sonsuz genişliğe sahiptir. (İleride göreceğimiz gibi.)

Felsefe ise, bilim, irfan ve hikmet sevgisi ve aşkı demektir. **Filo**, sevmek ve tutku tarzında istek demektir. **Sofya** ise, dilimizdeki karşılığı, ilim, irfan ve hikmet demektir. *Aya Sofya Kutsal Bilgelik* demektir. Felsefe, bir derece ilimlerden sonra gelen yorum ve bilgelik olduğundan, kişilere göre, en azından belli ekollere göre renkleri ve çeşitleri çok olmuştur. Gerçi materyalistlerin gözünde renk diye bir realite yoktur, onların felsefesi renksizdir, fakat yine de insandırılar, bizdendirler.

Biz, gerek geçmişin ve gerek bu günün bilimlerinin ve düşünce ekollerinin kabul ettiği bütün bilimsel doneleri ve anlayışları bir araya getirip, öylece bir felsefe balımı üretmeye çalışacağız.

Bu tarz bir çalışma eklektik bir felsefe değildir; çünkü hepsinden apayrı ve farklı bir seviyede Varlığa, olaylara, özellikle geçmiş Varoluşa bir yorum ve perspektif getiriyoruz. Ve o ekollerin kabul ettiği bütün bilgi donelerini onlar için bir basamak yapıp, onları daha geniş, daha gerçek ve daha güzel bir perspektifin üzerine çıkarıyoruz. *Gerçek sadece Doğu'da veya Batı'da değildir. Gerçek her yerdedir*, ilkesini esas alıyoruz. Ve bütün ekollerin temel bilgilerini hatta bakış açılarının realiteliğini belirli bir sınırdaki gerçek olarak kabul ettiğimizden, güzel bir bahara doğru gideceğimizi tahmin ediyoruz.

İşte son derece geniş ve her çeşit varlığı barındıran bir okula giriyoruz. Sınıfı geçebilmemiz için 15 ana dersi özet halinde dahi olsa öğrenmemiz gerekiyor. Hocalarımızın zevki ve duyu yetenekleri ne olursa olsun, derslerin bilgi birimlerinde ve onların düşüncesinin prizmaya tabi tutulduğunda vereceği güzel renklerde bir ihtilaf ve kavga olmayacak. Onun için korkmadan sınıfa girebiliriz.

1) Varlıkta, özellikle somut olanında, hatta psikolojik ve sosyal olan olaylarda dahi dualite, diyalektik, iki el, negatif-pozitif gibi yapıların varlığı, şüphe götürmez bir realitedir. Bunda en koyu dindardan, en katı materyalistine kadar herkes müttefiktir.

2) Dualiteli olan bu varlık kategorilerinin her biri, diğerine açıktır. Hatta bu açıklık aşk seviyesine kadar çıkıyor. Özellikle soyut ve somut gerçeklerin birbirine olan ihtiyaçları... Ve özellikle sınırlı ben'in, Sonsuz Varlık ile olan aşk ve dansı ve tuzakları... Sonra bu kelimeleri açacağız.

3) İster *algılama* deyin, ister *sindirme* deyin, ister *vücut (var olarak hissetme)* deyin, evrendeki sonsuz varlık biçimleri ve olayları kendilerini hissettiriyorlar. Hissettirince, hisseden *ben* memnun kalıyor, mutlu oluyor... Hissetmeyen ise karanlıkta kalıyor, varlığı absürd ve abes ve anlamsız görüyor.

Marksistler, bu duyumlara *üretim ve yemek* diyorlar. Varoluşçular buna *existansiyalistler, Varlığı tatma ve Varlıkla doyma* diyorlar. Varlığı, varlık olduğu için seviyorlar. Nihilistler, o varlıkları hiçlik denizine atıyorlar, bunalıma devam ediyorlar. Dindarlar ise, bu cilveleri, *hikmetli musibet, nimet, şükür ve idrak* diye ifade ediyorlar.

4) Cıvıvların yumurtaları kırıp kendilerini gösterdiği gibi; bütün varlıklar, *Biz de varız, biz de kendimizi hissettirmek istiyoruz*, diyorlar. Bu yapıda bir ihtilaf yok. Sadece, idealistler, bu hissettirme bir nimettir, diyorlar; diğerleri ise *Hayır, bu bir işkencedir, bizim mutlaka düşünceyi durdurmamız lazım*, diyorlar. Varoluşçular da *Mutlaka bu esaret zincirinden kurtulup mutlak olarak özgür olmamız gerekiyor*, diyorlar. Bilmiyorlar ki, kutsallık ışığı gidince zifiri karanlık hapsi insanın başına musallat olur.

5) Madde bir enerjidir. Ve her enerji nisbeten dahi olsa bir varlıktır, yokluk katmanlarına sünger çekiyor. Madde ve enerji yorum olarak nimet oldukları gibi, fizik olarak da kendinden küçük şeyleri kendine çekerek, daha büyük bir varlık, bir benlik, bir oluşum oluyorlar.

Madde ve enerji, bir güzellik olduklarından sair varlıkları kendine çektikleri gibi, ilim de soyut bir enerjidir. Az bir enerjiyi sonsuz denilecek kadar büyüten büyülü bir güçtür. Onun için insanlar arasında önce yemek enerjileri, sonra bilgi enerjileri çok rağbet görüyor.

6) Dindar, materyalist bütün bilim adamları kabul ediyorlar ki; dünyamız, (uzayı bilmiyoruz) canlılığa mesken olabilmesi için adeta binlerce şartı yerine getirmiştir. Ki bunlardan tek bir şartı dahi eksik olsa dünya, canlılığı doğurmayacaktır. Ayın konumu ve med-cezir olayı gibi.

7) Ve yine gayet açık biliniyor ki; hayat daha komplike olmak ve daha çok bilinç üretmek için yüz binler olağan ve olağanüstü manevra yapmıştır. Ki bütün dünya fakülteleri bu bilinci yazılıma geçirmeye çalışsa onu bitiremezler. Bitirebilseler ve ekolojik çevre genişliğinde bir avuçları olsa onlar da canlılığı üretebilecekler. Fakat yine de süreç gerekir. Öyle ki, Whitehead gibi bir kısım fizik ve felsefe adamları metafiziği, manayı, İlâhî aktiviteyi bu süreç içinde görüyorlar. İçkinlik içinde aşkınlığı keşfetmişler.

8) Yine bütün bilim adamları, Varlıkta özellikle canlılarda daimî bir yenilenmenin ve gittikçe daha güzele doğru bir akışın olduğunu kabul ediyorlar. Çok az bir grup materyalist, dindarların yanlış anlatımına karşı evrim bir gelişme değildir, bir değişmedir, diyebiliyorlar. Fakat küçük-büyük âlem onları susturuyor. Başta Hegel ve Nietzsche olmak üzere büyük Alman feylesoflar, bu güzel gelişmeyi ve devlet ile son bulmayı irade (istenç) ve hürriyet realiteleri ile izah ediyorlar.

9) Tarihteki, Varlıktaki, bütün gelgitlerin, bütün kavgaların sebebi, küçük ben ile Büyük Ben'in, birbirine karşı olan çekimidir. Bu çekim varlığın, özellikle olayların motor gücüdür. Burada asıl olan ne Ben ne de Biz'dir. Asıl olan dengedir.

10) Tarihi oluşturan, ekonomidir, beslenme şartlarıdır. Hatta İbranilerde paranın ismi, topluma şekil veren *şekel*'dir. Duvara şekil veren şakül gibi... İdeolojiler, dinler, felsefeler, sadece san'atı, kaliteyi ve refah düzeyini geliştirirler. Burada dindarlar, Marks'ın hakkını yemişler. B. Said Nursî ise, ekonomi demese de, rızık ve şükür diye bu realiteyi kabul ediyor.

11) İnsanlar, çok çok mecbur kalmadıkça mevcut ekonomik hayat şartlarını bırakmazlar. Tarım toplumu, kolay kolay sanayi toplumu olmaz. Onun için tarihte devlet kuranların çoğu daha çok göçmenlerdir. Çünkü göçmenler, tarıma bağlı değiller.

12) Devlet, büyük bir ben'dir, büyük bir organizmadır. Adaletle hükmetmezse, kanserli bir hücre gibi büyür, sonra kendini de yer. Rahmetli Ayhan Songar Hoca büyük bir devlet adamı olduğu halde, yazılarında daima bu zaafa işaret ediyordu.

13) *Güzellik, sabit ve aranan gerçektir. Fakat sınırları belli olmadığından herkese göre güzellik goncası değişik oluyor.* Ben, buna avamî bir tarif getiriyorum:

Sen aynaya göre isen veya ayna sana göre ise; sen güzelsin. Elbise sana göre ise, bu tartışmasız bir güzelliştir.

Demek yerine göre, şeytan da, mikrop da güzeldir. Dünya güzellik yarışmasına katılan bir kız, güzel olduğu gibi; yerine göre bir cadı dahi güzel olabilir. Hatta bazen o dünya güzelinden daha güzel düşebilir.

14) Denge, simetri, bahar, serbest bölge, sibernetik realiteler, sosyalite hayat biçimleri gibi kavramlar geleceğin varlık ve toplumunun karakterini bize gösteriyorlar. Gelecek, sonsuz ihtimaller içerdiğinden biz onu tam bilemeyiz. Amma, yukarıdaki kavramlar geleceğin egemeni onların olacağını gösterirler. Haliyle dengeli ve sibernetik bir oluşum için şimdiki halimizin epey budanması gerekiyor. Sanayi ve bilgi çağı için iki dünya savaşı gibi bir budama...

15) Bütün bu temel derslerden sonra, önümüze sonsuz bir alan çıkıyor: Soyut alan... Biz, sosyal hayat, şeffaf devlet, soyut değerler, saf bilinç ve bilgi olan yazılımların dünyası... Öyle ki diyebiliriz, bütün varlık, hayatı doğurmak için organize olmuştur. Hayat da soyut alanları yaşatmak için, onları hissettirmek için organize olmuştur.

Demek asıl varlık, asıl hayat, asıl mutluluk bu alandadır. Belki bu okyanustadır. Belki sonsuz ve çok boyutlu uzaydadır.

İşte 15 dersimizi şöyle-böyle verdik. Rüşd yaşımıza geldik. Bu temel bilgileri bilmek mecburi idi. Şimdi seçmeli iki dersimiz var: Felsefe ve Din Bilgisi... Evet, bu iki ders seçmeli olmalı. Ve İlköğretim yerine Üniversitede olmalı. Rahmetli Ali Şeriatî'nin şu sözünü hiç unutamıyorum: *Dine en çok zarar veren, zoraki din dersleridir.*

Şimdi, 9 milyon yıllık bir fikrî seyahate çıkacağız. Yer yer felsefe yapacağız. Yer yer bilim göreceğiz. Yer yer de sadece hissedip inanacağız. Ben bütün dostlarımı bu 3 aşamalı seyahate davet ediyorum... Hiç olmazsa, Sezgin, Seydi, Metin, Muhammed ve Eymen benimle beraber gelsinler ki, ayağım kaydığında elimden tutsunlar.

Evet, 9 milyon yıl önce, biyoloji ağacından bir dal kopup, bu güne gelmek için yola çıktı. Başı yavaş da olsa bu yükseliş trendi hep devam etti...

Bu süreçten 9 milyar yıl önce de bir tarla gibi duran uzayda bir Nebula, bir ben, bir küre oluşturmak için, içine doğru çökeldi. Bu olayda öyle bir sıkışma oldu ki, 114 elementi pişirecek bir fırın görevini gördü. Güneşler ve gezegenler doğurdu.

Peygamber Efendimiz'e (a.s.m.) sormuşlar: *Varlıkta daha önce ne vardı? O, Ama' (kör, biçimsiz bulut, Nebula) vardı* diye cevap vermiştir.

5 milyar yıl önce dünyamız belki 5 milyar engeli aşarak bu günkü canlılara ana olacak şekle geldi. Ve yaklaşık bir milyar yıl süren biyolojik gelişmenin son dallarından biri, insan olmak için, o günkü gıda zincirinden koptu, yeni ve başka arayışlara girdi. Uzun yolculuklar ve göçler gördü.

Amerikalıların tespitine göre, bu kopuşun olduğu ilk yıllarda, atalarımız olan o günkü yarı çıplak, yarı aç canlılar, sonra gıda zincirinin zirvesine geldiler. Yani eğer o gün, onlar gıda zincirinin en dibinde olmayıp, bu durum bir diyalektik süreci tetiklemese idi, bu günkü insanîyet ve âdemiyet olmayacaktı.

İbrahim Hakkı demiştir: *Allah'ın en büyük ismi açlıktır.* Yani, sonsuz bir realite ve Soyut Varlık olan Allah, Kendini somut olarak göstermek için en çok açlık mekanizmasını işletiyor, herkesi gıda zincirine bağlayarak, manaları ve düzeni oluşturuyor.¹

Bediüzzaman da burada açlıktan maksat *Rahman* ismidir diyor. Biz 14. Lem'anın şerhinde, Rahman ve Meryem surelerinde gösterdik ki, Rahman Allah'ın somut tecellilerini bildiriyor. Bu somut yansıma ise, ancak diyalektik ve tokluk-açlık gibi mekanizmalar ile gerçekleşiyor.

9 milyon yılın ilk sekiz milyonluk döneminde dünya adeta bir baharı, bir cennet ortamını içeriyordu. Sonra insanlık, Neandertaller ve Homosapiens durumuna gelince diyalektik süreç bir miktar durmuştu. Allah da, onları geliştirmek için bir buzul çağını dünya yüzüne örttü.

Bu imtihanda, Homoerectuslar da, Neandertaller de elendi, sadece Homosapiens kaldı. Soyutlamayı öğrenip ok ve yay yaptılar, buzul çağında soğuğu ve açlığı yendiler. Ve gıda zincirinin tepesine oturdular.

Fakat bunların gelişmiş olan çocuksu beyinlerinin tam işleyebilmesi ve bütün varlık kategorilerini öğrenmesi ve bunlara isim takıp onlara sahip olmaları için 90 bin sene daha geçmesi gerekiyordu.

Bu dönemde çoğu insan, insan olmakla beraber eski evrim tortularından henüz temizlenmiş değildi. Sıkıntılar yaşıyordu. Bu günkü sıkıntıların çoğu da, bu tortulardan kaynaklanıyor.

O zaman yaklaşık bir milyara varan insan nüfusunun sadece 1/10'u göçebeliğe geçebildi. 10 bin yıl önce de bunun 1/ 10'u yerleşik düzene geçti; yeraltında şehirler yaptılar. Yeraltında, çünkü etraf vahşi idi, yağmalıyordu. (Alacahöyük örneği gibi...)

¹ Bakınız, 7. Şua, Ulûhiyet Hakikati.

İnsanlık yerleşik düzene geçtikten sonra, savunma sanayisi en az ekonomi kadar önem kazandı. Halen de bu kanun böyle gidiyor. İnsanlar yiyecek kadar savunmaya para ayırıyorlar.

İlk savunma, dediğimiz gibi, gizleme ve kamuflej şeklinde idi. Sonra vahşilerin geçit bölgelerini, sedler ile kapatmak oldu. Vahşiler, surları geçebilecek seviyede zekâya sahip olunca, küçük yerleşim birimleri olarak kaleler yapıp içinde yaşam devam etti. Sonra şehirler büyüyünce etraflarına büyük sağlam ve savunmaya elverişli surlar yapıldı.

Sonra toplar ve sonra topları taşıyan gemiler ile savunma yapıldı. Daha önce de dinler ve inançlar ile savunmalar yapılmıştı. Ki, artık bu asırda gerçek savunma ancak bu tarzda olur. Bütün bu dönemlerde ekonomi, örgütlü fakat tamamıyla tarıma dayalı bir şekilde yürüyordu.

Bu yerleşim dönemlerinden önce insan, Afrika, Orta Asya, Güney Asya, Ortadoğu, Amerika ve Anadolu'da tamamıyla avcılık ile geçiniyordu. Silahları ise sadece ok ve mızrak idi. Ve haliyle güçlü ve çevik bedenleri de bir silah idi.

Amerika ve Afrika ve Güney Asya tabiat ortamı olarak çok zengin olduğundan, onlardaki insanlar, bu avcılıktan çıkıp yükselemediler. Fakat Ortadoğu'da, gıda imkânları azalınca sulak olan Mezopotamya'da insanlar tarıma geçtiler. Burada 5-10 güçlü devlet kuruldu. Refah ve sanat çok yükseldi.

Sonra, daha önce yemyeşil olan Büyük Sahra çöl olunca, Nil etrafında 3500 yıllık 5-10 hanedanın yönettiği bir kaç devlet kuruldu.

Bunların ardınca, gıda sıkıntısı çeken ve ticaret yapmak zorunda kalan Anadolu, Roma ve Yunan devletleri kuruldu. Kuzey ikliminin gücü ve bir katkısı olarak Mısır ve Mezopotamya'yı yendiler. Bunlarla eş zamanlı olarak İran ve Orta Asya'da, belli devletler de kuruldu.

Bu devletleşmede dikkat etmemiz gereken önemli bir husus, tarım imkânları zayıflayan veya yok olan bölgelerin insanların, kendilerini inanca, zenaata, sosyal organizasyonlara ve en önemlisi de devletleşmeye vermeleridir.

Yani Güney Avrupa'da nüfus çoğalmasaydı ve Kuzey Avrupa'nın tazyiki olamasaydı, Roma İmparatorluğu kurulamayacaktı.

Yahudiler, Mısır'da rahat etseydi, din devletleri kurulamayacaktı. Orta Asya çölleşmeseydi, 16 Türk devleti kurulamayacaktı. Yani keramet genetik yapıdan ziyade sosyal ve kültürel ve ekonomik şartlardadır.

Türkler, tarım dönemlerinden sonra mecburen göçebelğe geçtiklerinden ve donuk bir kültür ve din anlayışları olmadığından, uzun bir dönem devletleşme sektörünü ellerinde tutmuşlar. Fakat bu sadeliklerinden dolayı gittikleri bölgenin, şartlarına adapte olmuşlardır. Avrupa'yı ele geçiren Hunlar'ın, Hıristiyanlaşması ve Avrupa şartlarına göre tarım toplumuna dönmeleri gibi...

Bir dönem Hunlar'ın ve Göktürkler'in egemenliği altında kalan Oğuz boyları ise, Asya'ya geçip İslam kimliği ile yeni bir medeniyet kurmuşlar... Oğuz boylarından olan Selçuk Bey'in torunları, başta İran olmak üzere 5 tane devlet kurdular. Moğol boyları da bunlara özenerek fetih diye dünyayı işgal ettiler. Fakat Moğolların medeniyet ve inanç birikimleri olmadığından, Oğuz boyları kadar başarılı olamadılar.

Osman Gazi Osmanlı devletini kurunca, *Bizim beyliğimiz, devlet kurmak için bütün Oğuz boylarından ve Moğol boylarından, daha layıktır*, diyordu. (Osman Turan, Türk Hâkimiyeti Tarihi)

Evet, Osman Bey, daha uygundu. Çünkü elinde aktif bir kuvvet vardı. Dursun Fakih gibi bir hukukçuya ve Edebalı gibi güçlü bir mürşide dayanıp üçlü bir sacayağı oluşturmuştu. Ayrıca, Türk beyleri, göçebelik karakterlerinden ve sade bir İslam inancına sahip olduklarından hiç bir milleti veya dini asimile etmedikleri gibi; bilakis onları korumayı din ve devletlerinin bir şerefi ve namusu olarak kabul ediyorlardı.

Ne zaman Türkler, ırk bazında siyaset yapmışlarsa hem egemen oldukları kavimlere, hem kendilerine zulmetmişlerdir. Cumhuriyet döneminin bir başarısızlığı da, bu yanlış algılayıştır. Biz ulusuz, diyorlar ama belli bir kesim, bal gibi ırkçılık yapıyorlar.

Demek istediğim, Ermenilerin de, Rumların da, Kürtlerin de, Arnavutların da, eksikliği kendilerinde, uluslaşmayı becerememelerinde görmeleri gerekir. Ayrıca o gün böyle uluslaşmaya ihtiyaç da yoktu. (Zaten gelen dış saldırılar böyle şeyleri yıkıyordu.) Bilakis bu küçük kavimlerin, birbirini inkâr etmeden, şimdiki ABD ve AB gibi bir blok oluşturmaları gerekir. Zaten Osmanlı böyle bir bloktu. Evet, eksikleri vardı. Fakat o eksikler zaman ve zeminin eksigi idi. Osmanlı bu güne kalsaydı, bu gün dünyanın merkezi Orta Doğu olurdu.

Osmanlı'yı batıran 5 tarihî sebep:

A) Osmanlı Avrupa'dan önce topu icad etti. Fakat gemilerde ateş edebilen topları Avrupa'dan çok çok sonra yapabildi.

B) Evrensel din ve devlet ilkeleri yerine Avrupa devletlerine özenip ırk bazında yapılanmaya gitti. Özellikle İttihad ve Terakki döneminde...

C) Eğitimde diyalektik süreci başlatacak fen ve din bilgilerini birleştiremedi veya çatıştıramadı.

D) Ekonomide işçi-patron diyalektiğini gerçekleştirmedi. Ve tarım toplumundan çıkamadı.

E) Fransız İhtilalı'ndan beri dünyada tek kutuplu yönetimi oluşturan Avrupa medeniyeti, karşısındaki bütün güçleri yıkmaya kilitlenmişti.

Evet, Marks haklı çıktı. Osmanlı'nın inancı onu kurtarmadı. Çünkü ekonomide çok çok geride kalmıştı. Ve dediğimiz gibi, tarihi oluşturan din değil de, ekonomidir. Özellikle bu son yıllarda ekonomi dinin alanını da işgal etmiştir. İnsanlar, Homoreligious değil de, Homoeconomicus olmuşlar. Fakat bu yapı devam etmez. Çünkü badanasız, anlamsız, boyasız bir evde oturulamaz. Yani ekonomi evin kaba inşaatı ise, inanç ve san'at ve ideolojiler onun ince inşaatı gibidirler.

Mesela bu gün dünyada üretim fazlası var. Fakat itina, doğallık, refah, adalet ve anlam yok. Avrupa, bütün dünya kadar güç oluşturdu. Fakat İki Cihan Harbi'nde 90 milyon insanı öldürdü. İşte bu trajediler Sartre gibi zatlara nihilist yaptı. Fakat eğer Sartre, diyalektik yapı üstünde birliği sağlayan bir anlamı okuyabilseydi, nihilist olamazdı. Belki de değildi. Çünkü eşitlik, adalet ve tevâzuu savunuyordu.

Bediüzzaman ise o 90 milyonu ruhen ve manen şehit saydı, belki de onları şehit gördü, o iki savaşın bütün çirkin yanını dengeleyecek bir manayı okudu.

Gelecek çağ bilgi çağı olacağından şimdiden geleceğin karakterlerini az çok öngörebiliriz. İşte:

- a) Bilgi, az enerjiyi adeta sonsuz enerjiye dönüştürür. Ekonomik israf ve savaşlar durur.
- b) Bilgi, aynı zamanda bir anlam ve soyut bir değerdir. İnsanı masum melekler gibi yapar.
- c) Bilgi ve inanç, san'atı, kaliteyi ve refahı garantiler.
- d) Yapay sanayilerin, doğal bilince yer verdiği bir hayat anlayışı olacaktır. Burada tabiat adeta bir mabed olacak.
- e) Eşyanın, türlerin, milletlerin ayrı ayrı, kopuk kopuk ve birbirlerine düşman değil de, sonsuz bir dosyanın alt yazılımları olduğu anlaşılmıştır. İnsanlık, bir köy, belki bir hane ehli olacaktır.

Belki de Mesih, İsa ve Mehdi, bunun için 3000 yıl geciktiler. Aslında İsa 2000 sene önce bunu gerçekleştirmek için gelmişti. Fakat Kilise, san'at, mana, kalite ve refah için uğraşacağına, kendi işi olmayan devlete ve ekonomiye, arsa ve paralara el atınca, iş 2000 sene gecikmiş oldu. İsa demişti: *Ben et ve kemikten olan küçük ben'im fedaya edeceğim ki, Büyük Ben gelsin, siz rahat edesiniz!*

Mevlâna dedi: *Ölüm, bir kız gibi olan ruhumun, Büyük Ben ile evlenmesidir. Bundan sonra dünya düğün olacaktır.*

İsa da melekût ve cennet düğünü için bir davet dağıtıyordu. Fakat sadece inananları ve iyi işler yapanları düğüne kabul ediyordu. (Matta, 21. Bap)

Evet, asıl olan sonsuzluk, soyutluk ve dinginliktir. Fakat oraya, o diyara varıncaya kadar, küçük ben ile Büyük Ben'in gelgiti hep yaşanacaktır.

Acıların, çirkinliklerin, açlığın, sıkıntıların, gerginliğin bittiği gün, anlayın ki, bu med-cezir bitmiştir, yarın sizi güzel bir gelin gibi başka bir memlekete gönderecekler. Siz de bir Şeb-i Arus yaşayacaksınız!

Kusura bakmayın! Seyahatimiz, çok uzadı. Gelin biraz bu maddî âlemden çıkıp bilinç cennetine girelim.

3. Seçmeli dersimiz: Bilinç, Bilinç Katmanları ve Bilinç Davranışları! Şimdilik ellerinizdeki makale ve konferanslarla iktifa edin. Daha sonra büyük ve bilge hocalar bu dersimize girecektir.

Son Bir Hatırlatma

Çağdaş Batı Dünyası o kadar çok ben-merkezli düşünüyor ki, bütün yasaları, bütün felsefeleri, bütün medyaları bu dar nokta etrafında dönüyor. Onlara göre, neden insanlar avlıyorlar, neden arslanlar ceylanları yiyor. Hatta bazıları ileri giderek, insan bitkileri bile yememeli, diyor.

Bilmiyorlar ki, onların küçük ben'leri, büyük ve ekolojik Ben olan ve gerçek canlılığı ve bilinci içeren Büyük Ben'e terfi ediyor.

Batı bir yandan böyle yanlışlar yaparken, bireylerin hayat hakkını kutsal anayasa yaparken öte taraftan el altından bütün dünyayı sömürüyor, silah satıyor, ekonomilerine gelen en ufak bir sarsıntıyı kıyamet ile eşit tutuyor.

Daha önce de Batı'nın iki çağdaş ve bilge evladı olan Nietzsche ve Sartre da bir yandan Varlık absürttür, güzel ve kutsal bir tarafı yoktur, derken öte taraftan eşitlikten, üstün ırktan, şefkat ve fedakârlıktan oluşan bir edebiyat ile kendilerine psikolojik bir maske yaptılar.

Tarihen sabittir ki, Firavunlar benlerini çok şişirdiler. Musa ise *Gerçek Ben, sadece Allah'tır*, dedi. İşte o günden beri *Ben* ve *Biz* kavgaları hız kazanmıştır. Eğer bunlarda bir denge kurulmazsa, veya küçük ben'ler güzellikle Büyük Ben ile entegre olmazsa, musibet ve kıyamet denilen ve ahengi kurmak demek olan sistem, devreye girer, o küçük ben'leri entegre eder. *Allah (Büyük Ben) küçük ben'ler olan kullarına asla zulmedici değildir.* Bir ana gibi, onları kucağına alır. İnad ederlerse onları biraz sıkır.

İşte nerede *Oğul, Baba'da yok olmuştur*, diyen İsa! Nerede bencilliği ve ben'i ajite edip, onu et ve beden değerine indiren Avrupa!

Ve nerede Şeb-i Arus'u (Biz'de fâni olmayı) en mutlu ânı kabul eden Mevlanâ! Ve nerede birbirini öldüren Asya kabileleri!?

Hâlbuki ben'ler, bilgi ve bilinç ve soyut değerlerle o kadar çok büyüyebilirler ki *Biz* kadar etkin ve bütüncül olabilirler. Gerçek özgürlüğü kazanabilirler. Bu değerler, soyut olduklarından, soyut dünyalar, sonsuz birimler olarak birbirlerine engel olmadan var olabilirler. Yani binlerce $2 \times 2 = 4$ ve $3 \times 3 = 9$, bir arada ve sonsuz olarak var olabilirler. Fakat 4 kalemin somut varlığı içine başka 4 kalem sokamazsınız!

Demek eğer insanoğlu somut verileri esas alırsa, sıkıntıdan ve sınırlı varlık sahibi olmaktan asla kurtulamaz. Yok, eğer soyut değerleri esas alırsa, o alan sonsuzdur, orada sıkışma ve gerilme yoktur. İşte ekonomi somut bir alandır; din ve inanç ise soyut bir alandır. Bunlar birbirini tamamlayan iki el gibidirler. Birbirine aykırı ve zıt olmadıkları gibi, biri diğerini tamamlar ve güzelleştirir.²

Ne mutlu onlara ki; tek elli ve sakat değiller!

Eski bilge feylesoflar: *Varlık–evet her çeşit varlık–mutlak hayırdır. Yokluk ise mutlak şerdir*, demişlerdir.

İşte bakın, güzelliğin, varlığın sonsuz biçimlerini hissedene, tadan insan vicdanı!

İşte sonsuz nağmeleri işiten ve değerlendiren insanın işitme duyusu!

İşte binler gıda ve tatları alan insanın kuvve-i zâikası!

² Din, kapitalist bir ekonomideki açıkları, zekât, sadaka ve karz-ı hasen gibi düsturlar ile giderir. Paranın belli ellerde toplanmakla statik hale gelmesine engel olur, onu dinamikleştirir. Piyasayı devr-i daime dönüştürüp canlandırır, bereketlendirir. İşte böyle bir piyasa ölmez! (**Eymen**)

İşte, doğum gibi binler varlık perdelerini yaşayan insanın üreme zevki!

İşte sonsuz bilinç katmanlarını hisseden, bazen de gören insanın düşünce sistemi!

Ve bu beş kapıdan 5 milyon türün sonsuz bireylerini seyredin, kâinatın nasıl bir cennet olduğunu görün, yaşayın. Primitif çocuklar gibi, plastik oyuncak peşinde ağlamayın.

Evet, bu asır plastik bir asırdır. Her şeyi taklid ve sahtedir. Fakat umutsuz olmayın! Eğer *inayet, kalite ve refah* bu günkü teknoloji ile evlenebilse, insanlık mutluluk rüyalarını ve rü'yetlerini yine yaşayacaktır.

Sakın Varlığa, bir noktadan başladı ve bir noktada bitecek diye inanmayın! Bu filmin sonsuz ve geri dönüşümlü sahneleri var. Güzel düşünün! Güzel roller ve rüyalar yaşayın!

25. 01. 2008
Bahaeddin Sağlam